

NACIONALNI PROTOKOLI AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE - priloga

naziv **DAJANJE OČESNIH KAPLJIC**

koda **19.03**

- Kapljice za oči so tekoči tovarniško ali magistralno izdelani pripravki za kapanje v oči. Dozirajo se v kapljicah. Večina zdravil, ki se uporabljajo za oko ima pH med 3,5 in 10,5. Če ima zdravilo drugačen pH, lahko povzroča draženje očesa (Stein, Stein, Freeman, 2006).
- Cilj aplikacije očesnih kapljic je doseči maksimalni terapevtski učinek zdravila in minimalno tveganje, stranske učinke in komplikacije, ki bi bile povezane z njihovo uporabo. Njihova namembnost je preventivna, kurativna in diagnostična.
- Očesne kapljice prodirajo skozi roženico v prednji očesni prekat. Struktur, ki ležijo za očesno lečo ne dosežejo. Skozi roženični epitel prodirajo samo zdravila, ki so topna v maščobi. Očesne kapljice morajo imeti tudi vodotopne lastnosti, da prehajajo skozi ostale plasti roženice. V sprednji prekat prodre samo 1 – 2% danega zdravila. Večini zdravil, ki so namenjena dajanju v oko, dodajajo pri pripravi snovi, ki povečujejo prodiranje zdravila skozi roženično bariero (npr. metilceluloza). Zdravilno učinkovino pogosto pomešajo z oljem ali mastjo, kar omogoča daljši stik z roženico in veznico ter s tem podaljša čas vsrkavanja zdravila.
- Glede hranjenja in uporabnosti očesnih kapljic se držimo navodil proizvajalca. Kapljice, katerim je potekel rok uporabe, zavržemo. Magistralno pripravljene kapljice za oči so lahko uporabne do 24 ur (nekateri antibiotiki), oziroma do enega meseca, če so pravilno shranjene v hladilniku. Nekatere kapljice se hranijo v hladilniku ves čas, druge se hranijo v hladilniku samo po odprtju. Odprte kapljice se po 28 dnevih ne uporabljajo več (British National Formulary 2009, cit. po Shaw, Lee, Stollery). Prav tako zavržemo kapljice, če smo kontaminirali kapalko.
- Običajno zadostuje 1 kapljica predpisane zdravila. Prekomerno kapanje lahko zmanjša učinek, ker poveča izločanje solz in s tem manjšanje koncentracije zdravila. Prav tako lahko povzroči sistemsko absorpcijo. Prostornina spodnjega forniksa-veznične vrečke je približno 30 μ . Takoj po aplikaciji se velik del zdravila izlije iz očesa, v veznični vrečki ostane le 20% volumna kapljice. Za doseg terapevtskega učinka ni pomembna količina zdravila, ampak frekvenca dajanja kapljic v oko.

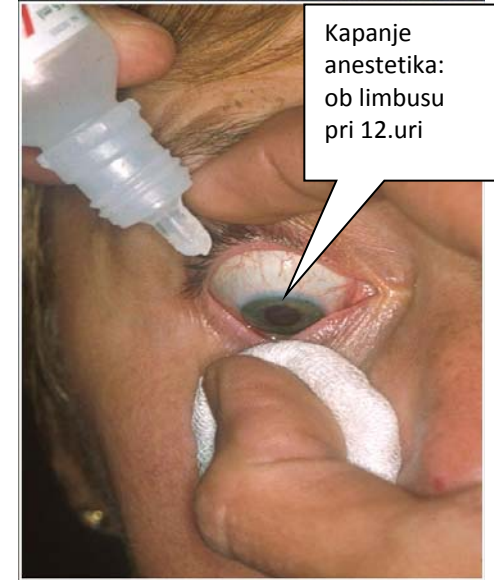

priloga - NACIONALNI PROTOKOLI AKTIVNOSTI ZDRAVSTENE IN BABIŠKE NEGE

Iz višine 2-3 cm, kapnemo kapljico zdravila v sredino spodnje veznične vrečke.

Spodnja veznična vrečka.

Kapanje anestetika: ob limbusu pri 12.uri

- Pri kapanju nekaterih kapljic je priporočljivo narediti okluzijo punktuma- vhod v solzni kanalček, da ne pride do resorpcije zdravila skozi izvodilo solzne žleze, nos ali usta in posledično do sistemskega učinka zdravila. Priporočljivo je, da pacient po aplikaciji kapljic zapre oči in počasi šteje do 60. Zaprte oči, brez stiskanja zmanjšujejo solzenje in povečajo stik zdravila s površino očesa (Shaw, Lee, Stollery, 2010).
- Pred vsako aplikacijo kapljice pretresemo. Nekatero kapljico povzročijo slabši vid, učinek je prehodan.
- Pred aplikacijo kapljic praviloma prej odstranimo kontaktne leče.
- Pacienti morajo vedeti, da kapljice lahko pečejo.
- Očesne kapljice lahko povzročijo alergične reakcije, ki se najprej pokažejo na veznici in koži vek. Ker se preobčutljivost razvija glede na izpostavljenost povzročitelju, je pogostejša pri pacientih, ki imajo ponavljajočo terapijo.

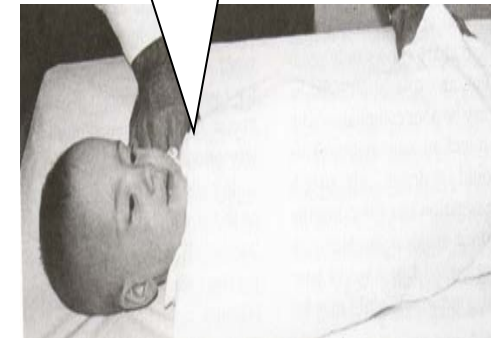
priloga - NACIONALNI PROTOKOLI AKTIVNOSTI ZDRAVSTENE IN BABIŠKE NEGE

- Pri dojenčkih in otrocih je dajanje kapljic običajno oteženo, pomemben pa je pravilen prijem otroka. Pri dajanju očesnih kapljic sodelujeta dve osebi. Če otrok nikakor noče odpreti očesa, lahko kapljice damo v notranji očesni kot in ko bo otrok oči odprl, bo nekaj zdravila steklo tudi v oko (Shaw, Lee, Stollery, 2010).

Medicinska sestra objame glavico tako, da s palcem lahko evertira spodnjo veko s kazalcem pa potegne zgornjo veko navzgor.

Pri dojenčkih in malčkih, ki so nemirni, fiksiramo poleg glavice tudi roke.

- Pri dajanju očesnih kapljic uporabljamo praviloma za vsakega pacienta svojo stekleničko. Na vsako novo odprto zdravilo se napiše datum odpiranja, da se lažje kontrolira uporabnost. Uporabljamo na sobno temperaturo ogreta očesna zdravila. Kadar ima pacient predpisane kapljice in mazila, vedno najprej dobi kapljice in nato mazilo (Nendl, 2007).

Temeljna literatura:

- Stein AH, Stein RM, Freeman MI. The Ophthalmic Assistant. Philadelphia: Elsevier Mosby; 2006: 135-6.
- Shaw EM, Lee A, Stollery R. Ophthalmic Nursing, 4th ed. Oxford: Wiley-Blackwell; 2010: 32-40.
- Nendl T. Dajanje očesne terapije. Standardi postopkov in posegov v ZN očesnega pacienta. Ljubljana: UKC Ljubljana, Očesna klinika; 2007.